

Międzynarodowy projekt artystyczno-naukowy FRIDA. INTROSPEKCJE



Na wystawie *Frida Kahlo & Diego Rivera. Polski kontekst* w Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu, fot. z archiwum autorki

Pretekstem do rozpoczęcia projektu była wystawa *Frida Kahlo & Diego Rivera. Polski kontekst*, która stała się ogromnym wydarzeniem, a miała miejsce w Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu na przełomie 2017 i 2018 roku. Autorki projektu dr Anna Steliga (Uniwersytet Rzeszowski) i dr Iwona Bugajska-Bigos (PWSZ w Nowym Sączu) zaprosiły środowiska akademickie z Polski i zagranicy do podjęcia dialogu z Fridą i jej wizjami, sposobem percepcji świata, formą obrazowania. Organizatorom szczególnie zależało, aby uczestniczki i uczestnicy projektu uzewnętrznili swoje przemyślenia, koncepcje artystyczne w technikach tradycyjnych i współczesnych. Tak jak otwarta była Frida, tak otwarta była formuła projektu, z dbałością o czytelność dialogu. Unikając bezpośrednich cytatów z twórczości Fridy, uczestnicy projektu nawiązali indywidualnie do kontaktu z ideą tej wybitnej artystki.

Frida Kahlo jest jedną z najsłynniejszych artystek na świecie. To meksykańska malarka, która zasłynęła

niezwykłymi, pełnymi ekspresji autoportretami. Wizytówką Fridy Kahlo były charakterystyczne elementy jej prac: wpływy rdzennej kultury meksykańskiej, dramatyczna symbolika, ludowe elementy, a także stosowanie jasnych barw i wyrazistych kresek, cechy realizmu i uproszczone środki wyrazu. Tak samo ważne były tematy podejmowane w pracach, ściśle związane z jej życiem i doświadczeniami: choroba, poronienia, śmierć, samotność, fizjologia, ukazywanie kobiecej nagości, przemocy, zdrady, niedoskonałości ludzkiego ciała oraz obrazoburczych opinii, erotyzmu, patriotyzmu czy fascynacji politycznych, co nadało współczesnej sztuce nowy kierunek. Jej sztuka to symbol ciągłej walki i sprzeciwu wobec przyjętych reguł dominującej ideologii, lekceważącej znaczenie i potencjał kobiety.

Szczególną uwagę przykuwają przejmujące liczne autoportrety Fridy, które stanowią jej niezwykle pamiętnik, zapis życia pełnego bólu: fizycznego (poważna choroba, wypadek, trwałe kalectwo) i psychicznego (utrata dziecka, burzliwy związek z Diego, zdrady). Portrety ukazują zmieniającą się kobietę, bacznie przyglądającą się widzowi, swą twarzą wyrażającą niezwykle przeżycia, doznania i wizje.

Tytułowa w projekcie „introspekcja” to z języka łacińskiego – wglądanie do wnętrza. W psychologii i pedagogice oznacza analizę własnych subiektywnych stanów psychicznych, myśli i przemyśleń. Jednakże tu zyskuje ona szersze znaczenie. Introspekcja jest zarówno rozumiana jako analiza uczuć, targających nami emocji czy przyczyn różnych naszych zachowań, ale także dotyczyć będzie tego, co nas otacza i naszych relacji w rodzinie, wśród przyjaciół, w świecie, w którym żyjemy.

Sztuka Fridy była sztuką nadziei i pragnień. Jakie nadzieje i pragnienia mamy my? Czy determinują je nasze stany emocjonalne, wewnętrzny świat, płęć? Dla Fridy wolność miała szerokie znaczenie, jako niezależność osobista, ale także jako ideał. Czym dla nas jest wolność, w tym wolność artystyczna? Frida mówiła: „Po co mi stopy, skoro mam skrzydła?”, a nasze skrzydła dokąd nas poniosą? Czy potrafimy wznieść się ponad doświadczenia i jak Frida bogactwem wizji wnętrza wyrazić swe odczucia?

Do dyskursu z Mistrzynią Fridą Kahlo, Meksykanką znaną ze sztuki krzyczącej swą autentycznością i nonkonformizmem, przystąpili artyści z Polski, a także Słowacji, Danii, Portugalii i Stanów Zjednoczonych.



Podczas warsztatów w Centrum Kultury i Bibliotece Publicznej w Suchym Lesie, fot. z archiwum autorki

Uczestnicy i uczestniczki projektu to: studentki i studenci oraz wykładowczynie i wykładowcy z Uniwersytetu Rzeszowskiego (kierunki: sztuki wizualne i grafika), z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu (kierunek: edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych), z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, z Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyśle (Instytut Sztuk Projektowych), z Uniwersytetu Konstantyna Filozofa w Nitrze na Słowacji, z Kean University oraz Bridgewater-Raritan High School z New Jersey w USA, z ESE Escola Superior de Educação, Politécnico do Porto w Portugalii, a także z Institut for Kunstterapi/ Vibeke Skov w Danii.

Ważnym elementem struktury projektu jest uwzględnienie wątku arteterapeutycznego i prezentacja twórczości osób z niepełnosprawnością. Do projektu zostali zaproszeni uczestnicy i uczestniczki wraz ze swoimi instruktorami z dwóch ośrodków: z Warsztatów Terapii Zajęciowej MADA z Nowego Sącza i rzeszowskiego Domu Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Chorych Psychiczenie (Pracownia Plastyczna).

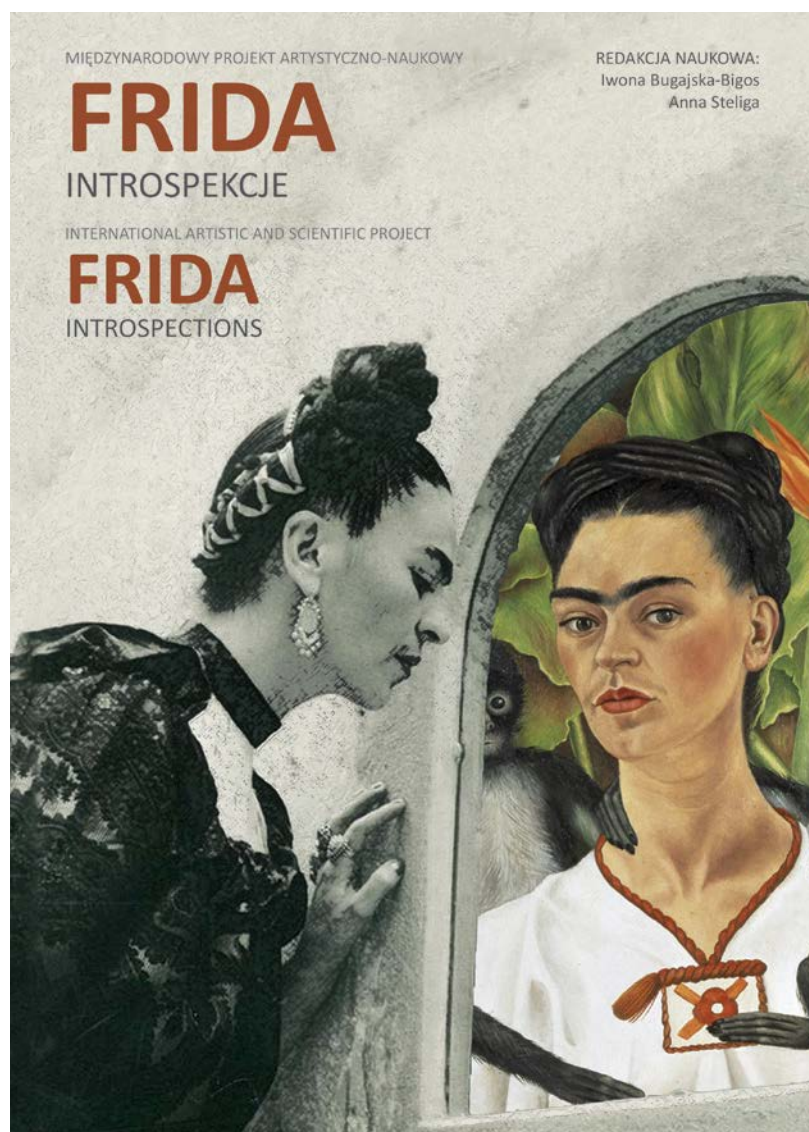
Organizatorki projektu szczególne podziękowania kierują do Dyrekcji Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej w gminie Suchy Las za udostępnienie przestronnych sal plastycznych, w których uczestnicy projektu mogli zrealizować swoje prace.

Miejsce: Poznań – Suchy Las

Termin: 18–19.01.2018 roku



Na wystawie *Frida Kahlo & Diego Rivera. Polski kontekst* w Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu, fot. z archiwum autorki



Monografia Międzynarodowy projekt artystyczno-naukowy. FRIDA. INTROSPEKCJE. *International Artistic and Scientific Project. FRIDA. INTROSPECTIONS*, Iwona Bugajska-Bigos, Anna Steliga (red.), Wydawnictwo PWSZ w Nowym Sączu, publikacja polsko-angielska, Nowy Sącz 2018, ISBN 978-83-65575-28-9, stanowi część projektu o tej samej nazwie

O monografii

Publikacja naukowa jest jednym z wyników współpracy dr Anny Steligi (Wydział Sztuki UR) z dr Iwoną Bugajską-Bigos (PWSZ w Nowym Sączu) w tworzeniu projektów międzynarodowych. To trzeci projekt i trzecia publikacja (pierwszy był poświęcony Władysławowi Hasiorowi, drugi zaś Andy'emu Warholowi).

Monografia liczy 209 stron i została podzielona na pięć części, które są zatytułowane odpowiednio: *Projekt*, *Edukacja*, *Twórczość osób z niepełnosprawnością*, *Aneks* oraz *Partnerzy projektu*. Oprócz 139 prac uczestników (studentów i wykładowców z Polski, Słowacji, Danii, USA i Portugalii) publikacja zawiera 7 artykułów naukowych dotyczących sztuki kobiet, a także niezwykle ciekawe wypowiedzi artystów na temat stworzonych prac plastycznych.

Jak napisała w swojej recenzji prof. Marlena Makiel-Hędrzak:

cenną stroną tej publikacji są komplementarne wobec siebie artykuły dotyczące sztuki kobiet w różnych jej aspektach. Prezentowane w publikacji dzieła sztuki ujawniają niekończącą się podzielność pojedynczego doświadczenia i jego przystawalność do różnych wymiarów życia. Prace artystów, o często dramatycznej wymowie, poruszają struny najbardziej ukrytych dźwięków istnienia, których brzmienie nie ustaje po ich lekturze. Ekwiwalentem obrazu bywa słowo, często w przestrzeniach poetyckiej narracji, taka też domyka monografię, stając jej liryczny aneks. Wyjątkowym wymiarem tej publikacji jest zespolenie namysłu teoretycznego z obrazami prawdy własnego świata, jego indywidualnego odczucia i wieloaspektowych powiązań z obszarami kultury.

Należy także podkreślić i zaznaczyć wagę udziału osób z niepełnosprawnością w tym projekcie. W publikacji znalazło się 45 dzieł twórców z niepełnosprawnością intelektualną i z zaburzeniami psychicznymi, a udział w projekcie miał dla nich duże znaczenie arteterapeutyczne.